

ПОДІЛЬСЬКИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК
ПОДОЛЬСКИЙ НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК
PODOLSKY SCIENTIFIC HERALD

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 1 / 2018

Вінниця

Редакційна колегія журналу «Подільський науковий вісник»

Головний редактор: *Яблочников С.Л.* д.пед.н., к.т.н., професор, член-кореспондент Міжнародної академії комп'ютерних наук та систем (Вінницький інститут Університету «Україна», Україна)

Заступник головного редактора (педагогічний напрямок): *Давиденко Г.В.* д.пед.н., к.філол.н., доцент (Вінницький інститут Університету «Україна», Україна)

Заступник головного редактора (економічний напрямок): *Швед В.В.* к.е.н., доцент (Вінницький інститут Університету «Україна», Україна)

Технічний редактор: *Омельченко О.В.* (Вінницький інститут Університету «Україна», Україна)

Редакційна колегія:

Аксьонова Г.І. д.пед.н., професор (Академія права та управління, Російська Федерація)

Атаманчук П.С. д.пед.н., професор, академік Академії наук вищої освіти України (Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка, Україна)

Балахонова О.В. д.е.н., доцент (Вінницький інститут Університету «Україна», Україна)

Ваколюк С.М. к.ю.н., полковник міліції (Вінницький інститут Університету «Україна», Україна)

Ващенко О.М. д.е.н., професор (Волгоградський інститут бізнесу, Російська Федерація)

Галаш Р.А. к.е.н., доцент (Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, Україна)

Даниленко Л.І. д.пед.н., професор (Національна академія державного управління при Президентові України, Україна)

Доуцек Петер професор (Вища школа економіки у Празі, Чеська республіка)

Маршика Мілош PhD, доцент (Вища школа економіки у Празі, Чеська республіка)

Маркіна І.А. д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, академік Міжнародної академії кооперації (Полтавська державна аграрна

академія, Україна)

Наумов Д.І. к.соц.н., доцент (Білоруський державний економічний університет, Республіка Білорусь)

Овчаренко Є.І. д.е.н., доцент (Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, Україна)

Пригоцький В.А. к.ю.н. (Вінницький інститут Університету «Україна», Україна)

Прутська О.О. д.е.н., професор (Вінницький національний аграрний університет, Україна)

Ткачук О.М. д.е.н., професор (Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, Україна)

Сімович В.О. д.соц.н., професор (Білоруський державний економічний університет, Республіка Білорусь)

Сосницька Н.Л. д.пед.н., професор (Таврійський державний агротехнологічний університет, Україна)

Чижевська Л.В. д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України (Житомирський державний технологічний університет, Україна)

Яблочнікова І.О. к.пед.н., докторант (Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, Україна)

Подільський науковий вісник. – Науки: економіка, педагогіка. – 2018. – №1. – 118 с. – Мови: українська, російська, англійська.

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet Вченою радою
Вінницького соціально-економічного інституту Університету «Україна»
(протокол №5 від 02.03.2018 року) та рішенням редакційної колегії.**

**Журнал розміщується у міжнародних наукометричних базах даних:
РІНЦ (eLIBRARY.RU), Index Copernicus, Google Scholar та Scientific Indexing Services**

**Науковий журнал «Подільський науковий вісник» зареєстровано Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ №22469-12369Р від 26.12.2016 року)**

ISSN (Print): 2521-1390

Адреса редакційної колегії: Україна, 21000, м. Вінниця
вул. Хмельницьке шосе, 23А
тел. (063)065-56-59
e-mail: pnv.in.ua@gmail.com
офіційний сайт: pnv.in.ua

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. ЕКОНОМІКА ТА ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

<i>Балахонова О.В., Гуменюк Ю.В.</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ВИТРАТ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ	5
<i>Лазарева О.В., Бірюкова О.О., Юзик В.А.</i> ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	8
<i>Мазуркевич І.О., Іваніщева О.А.</i> ОЦІНКА РИНКУ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	18
<i>Омельченко О.В., П'ятковський В.П.</i> МІСЦЕ КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ	24
<i>Савицький К.В.</i> РИСКИ ТРУДОВОЙ МИГРАЦІЇ ГРАЖДАН РЕСПУБЛІКИ БЕЛАРУСЬ В НОВИХ НЕЗАВИСИМИХ ГОСУДАРСТВАХ	27

РОЗДІЛ II. УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

<i>Закладній О.А., Галецька А.Р.</i> СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	33
<i>Закладній О.А., Майборода Е.А.</i> ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	39
<i>Лазарева О.В., Яковенко К.С.</i> СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ	43
<i>Михайлик Ф.В.</i> СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ	49
<i>Строкович Г.В.</i> АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ	56
<i>Шелест В.Р.</i> ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	61

РОЗДІЛ III. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ
ОСВІТИ

<i>Булава В.С.</i> СОЦІАЛЬНА РОБОТА У СФЕРІ ДОЗВІЛЛЯ МОЛОДІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	67
<i>Власова Л.В.</i> ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД	72
<i>Гаршина О.В.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	77

*Мазуркевич І.О., к.е.н., доцент кафедри
туризму та готельно-ресторанної справи,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ;
Іваніщева О.А., асистент кафедри
туризму та готельно-ресторанної справи,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ*

ОЦІНКА РИНКУ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ANALYSIS OF THE MARKET OF HOTEL SERVICES IN LVIV REGION

Анотація. У статті проведено аналіз стану та проблем розвитку ринку готельного бізнесу на прикладі Львівської області. На основі офіційної статистичної інформації визначено динамічні зміни на ринку туристичних послуг області в розрізі внутрішнього та зовнішнього туризму. Акцентовано увагу на недостатність використання туристичного потенціалу Львівщини, що головним чином проявляється в одноманітності турів. Встановлено, що передумовою розвитку туризму на Львівщині є інфраструктурні чинники, а особливо ринок послуг засобів розміщення. В роботі оцінено кількісні та якісні показники розвитку ринку, визначено коло проблем та перспектив розвитку ринку готельних послуг туристичної перлини України.

Ключові слова: туристично-рекреаційний потенціал, спеціальні засоби розміщення, туристична атрактивність, ринок готельних послуг, готельний бізнес.

Abstract. In the article the analysis of condition and problems of development of the market of hotel business in Lviv region. The article contains analytical research of the market of hotel services of the Lviv region. As a result, it was found that the prevailing part of the hotel services market is occupied by hotels with an average level of service, which is mainly due to the price constraints of existing consumers and the current demand for them. The analysis of the dynamics of the hotel services market in Lviv region suggests that this market is promising, characterized by rapid development rates, contributes to employment security in the region and is the main infrastructure factor for tourism development.

Keywords: tourist and recreational potential, special accommodation facilities, tourist attraction, hotel services, hotel business.

Постановка проблеми. Львівщина – стратегічно важливий культурний, політичний та економічний регіон України, який, водночас, є найбільшим туристично-відпочинковим та курортним регіоном Західної України.

Аналіз останніх досліджень встановив, що Львівська область належить до високоурбанізованих, орієнтованих на послуги регіонів з середнім рівнем розвитку. Згідно з типологізацією регіонів України, що запропонована в Державній стратегії регіонального розвитку України до 2020 року, Львівська область належить до регіонів з орієнтацією на сферу послуг [6]. Наявність рекреаційних та бальнеологічних ресурсів в поєднанні з існуючою історико-культурною спадщиною та вигідним географічним розташуванням є визначальними чинниками розвитку туристичної галузі, спрямованої на вітчизняних та закордонних споживачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняних наукових джерелах є чимало дослідників природно-рекреаційної складової розвитку туризму в регіональному контексті (О. Бейдик [1], В. Кифяк [2], О. Колотуха [3]).

Формулювання цілей статті. Метою написання статті є дослідження наявного ринку готельних послуг як вагомого інфраструктурного чинника розвитку туризму у Львівській області. Теоретичною та методологічною основою роботи є періодична література, ресурси Інтернету тощо, а також статистичні дані Головного управління статистики у Львівській області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Львівщина є лідером серед регіонів не лише за наявним туристсько-рекреаційним потенціалом, а й за наявною культурно-історичною спадщиною, що створює передумови розвитку таких різних видів і форм туризму як: культурно-пізнавальний, лікувально-оздоровчий, гірськолижний, природничо-пізнавальний, науково-освітній, релігійний, мисливський, сільський, екологічний, водний, етнічний, спортивно-оздоровчий, діловий та відпочинково-розважальний.

На 1 липня 2016 року у Львівській області було зареєстровано 348 туристичних підприємств, з них 148 туроператорів і 200 турагенств. До бюджету туристичними підприємствами сплачено 2 млн. 714 тис. грн. На 1 липня 2016 року в області зареєстровано 767 фахівців туристичного супроводу (екскурсоводів, гідів-перекладачів, провідників по горах), які в установленому порядку отримали дозвіл на право здійснення туристичного супроводу та надають послуги з екскурсійного обслуговування.

Оцінка туристичних потоків Львівської області показала, що найбільша кількість туристів відвідала даний регіон в 2013 році – 188520 осіб. Впродовж 2013-2015 років спостерігається незначне зменшення кількості туристів, проте в 2016 році туристичними підприємствами Львівщини було надано послуги 181827 туристам, що майже на 62% більше в порівнянні з аналогічним періодом минулого року. Серед них 97,3% склали громадяни України і 2,7% – громадяни інших країн. Слід відмітити, що в 2013 році найнижча зацікавленість з боку іноземних туристів – лише 2015 осіб, проте в 2016 році кількість іноземних туристів зростає майже втричі порівняно з даним 2015 року. У 2015 році туристичними підприємствами Львівщини надано послуги іноземним туристам із 34 країн світу, серед них переважали туристи з Азербайджану – 1164 особи, Білорусії – 514 осіб, Німеччини – 506 осіб, Республіки Молдови – 270 осіб. Поїздками туристів – громадян України у межах держави було охоплено 98580 осіб, або 54,2% від загальної кількості обслужених туристів.

Найбільш популярною метою туристично-екскурсійних подорожей залишається дозвілля і відпочинок. З такою метою у 2015 році подорожувало 86,2 тис. туристів. Аналіз туристичних потоків показав, що виїзний туризм є більш вигідною формою діяльності туристичних підприємств, ніж в'їзний (іноземний) та внутрішній туризм. Виїзним туризмом займається майже кожна туристична фірма, а в в'їзним та внутрішнім туризмом – близько 20% туристичних підприємств області. Проте дані моніторингу, який проводиться щороку в літній туристичний сезон, свідчать про те, що на території обласного центру щоденно перебуває близько 3 тисяч іноземних туристів, а у вихідні – до 5-6 тис., з яких 60% – туристи з Польщі, 20% – туристи з країн-учасниць СНД та інші [4].

Однією з найважливіших складових туристичної індустрії, яка визначає її реальний потенціал та перспективність розвитку, є готельне господарство. У 2016 році на Львівщині діяли 343 колективних засобів розміщення, що на 8% перевищує значення даного показника

в 2011 році (табл. 1).

Таке збільшення відбулося головним чином за рахунок збільшення кількості готелів та аналогічних засобів розміщення. Із загальної кількості готельних закладів ринку в 2016 році 60% послуг надають, що на 2% перевищує значення аналогічного попереднього періоду. Відносно стабільною залишається частка готельних послуг, що надається мотелями – на рівні 15% впродовж останніх двох років. Поступове зменшення кількості студентських літніх таборів призвело до зменшення їх частки на ринку з 22% в 2015 році до 21% в 2016.

Таблиця 1

Оцінка наявного потенціалу готельних послуг у Львівській області
за 2011-2016 рр.

№	Показник	Роки						Базисний темп росту, %
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	
1	Кількість колективних засобів розміщення, од. усього	317	325	342	340	331	343	108
2	Кількість готелів та аналогічних засобів розміщення, од.	228	247	272	273	273	287	126
3	Кількість спеціалізованих засобів розміщення, од.	89	78	70	67	58	56	63
3	Загальна кількість місць, од.	31138	31555	32003	32746	33626	30869	99
4	Кількість місць у готелях, од.	12589	15365	16194	16796	17759	17949	143
5	Питома вага кількості місць у готелях, %	40	49	51	51	53	58	-
6.	Кількість розміщених осіб, усього	620437	680744	717829	620007	715333	861250	139
7	Кількість розміщених осіб у готелях та аналогічних засобів розміщення, осіб	396212	470799	493197	449180	591292	749855	189
8	Питома вага кількості розміщених осіб у готелях, %	64	69	69	72	83	87	-

Джерело: розроблено автором за даними [4].

Кількість спеціалізованих засобів розміщення поступово зменшується і станом на 2016 рік становить 56 закладів, що на 37% менше, ніж у 2011 році. В 2015 році спеціалізованих засобів розміщення налічувалось 58 одиниць, з них: 38 санаторіїв, 5 дитячих санаторіїв, 2 пансіонати з лікуванням, 4 пансіонати відпочинку та 9 баз відпочинку. У цих закладах налічувалось 15,9 тис. місць. Із загальної кількості розміщених осіб у спеціалізованих засобах розміщення (124 тис.) – 13 тис. становили діти у віці 0-17 років, з яких 41,1% – оздоровлені у червні-серпні [5].

Оцінка динаміки структури спеціалізованих засобів розміщення показала, що в 2015 році закрились санаторії-профілакторії, що зумовлено відсутністю належного

бюджетного фінансування. Значну частку в структурі спеціалізованих засобах розміщення складають санаторії – 65% та бази відпочинку (крім турбаз) – 15,5%. Львівщина відома наявним туристично-рекреаційним потенціалом та бальнеологічними ресурсами, які є передумовами розвитку лікувально-оздоровчого туризму, проте оцінка спеціалізованих засобів розміщення показала про поступове зменшення санаторіїв, профілакторіїв, літніх дитячих таборів, що може негативно вплинути на використання рекреаційного потенціалу області. Позитивним фактором розвитку лікувально-оздоровчого туризму є зростання кількості приватних садиб, що надають послуги зеленого та екологічного туризму, послугами яких скористалися 2,2 тис. осіб.

Упродовж 2016 року послугами колективних засобів розміщування скористалися 87% загальної кількості туристів, відповідно 37% осіб зупинялися в санаторіях, пансіонатах, базах відпочинку та інших спеціалізованих закладах розміщення. Десяту частину приїжджих становили іноземні громадяни, з них 63,7 тис. розміщувалися у готельних закладах, 11,7 тис. обслуговувалися санаторно-курортними закладами.

Місткість готелів та аналогічних засобів розміщування в 2016 році становила 17949 місць, що на 89% більше місткості готелів в 2015 році, в якому номерний фонд налічував 8,5 тис. номерів. Частка ринку готельних послуг Львівщини за кількістю розміщених осіб становить 14% від загальної кількості розміщених туристів в Україні. Найбільша зосередженість готелів відмічена в культурно-історичних та рекреаційних центрах. Зокрема, у Львові – 70 готелів, у м. Трускавець – 32 готелі, м. Борислав – 21 заклад готельного бізнесу. В розрізі районів, то найбільша зосередженість готелів у Пустомитівському районі – 25 готелів та Сколівському – 20 закладів готельного господарства.

Відповідно до основних економічних показників діяльності, готельні підприємства Львівської області диференціюються на такі сегменти за якістю послуг (табл. 2):

- готелі високої якості обслуговування (чотири-п'ять зірок);
- готелі середньої якості обслуговування (три зірки);
- готелі низької якості обслуговування (одна-дві зірки, без категорії).

Таблиця 2

Кількість готелів та аналогічних засобів розміщування за категоріями у 2016 році

Показники	Готелі та аналогічні засоби розміщування, одиниць	У тому числі		
		готелі	мотелі	інші засоби розміщування
Усього	287	168	41	64
з них мають категорії				
* (1 зірка)	–	–	–	–
** (2 зірки)	6	6	–	–
*** (3 зірки)	29	28	1	–
**** (4 зірки)	11	11	–	–
***** (5 зірок)	2	2	–	–
без категорії (зірок)	239	135	40	64

Таким чином, на кінець 2016 року з 287 закладів, що надавали послуги розміщення,

категоризованими були лише 48 закладів, що на 2 заклади перевищує ніж у 2015 році, де кількість категоризованих закладів становила 46. Із цієї загальної кількості найбільше у Львівській області 3-зіркових готелів – 29, що обумовлено помірними цінами, оскільки це готелі середнього цінового сегмента. Номерний фонд даної групи готелів малий – як правило, 20-60 номерів. Загальна кількість номерів 3-зіркових готелів Львівщини на кінець 2016 року складає 1657 одиниць, з них: номери вищої категорії (президентський апартамент, люкс, дуплекс, напівлюкс) – 22%, номери першої категорії (стандарт) – 63,4%, другої категорії – 5,6%, третьої категорії – 4,7%, інші – 4,3%. Частка цієї групи готелів на ринку становить 10%, рівень заповнення змінюється від 40 до 70% і залежить від застосовуваних принципів управління, місця та міста розташування, якості системи обслуговування, відповідність умовам ринку.

Щодо готелів першої категорії, то їх частка на ринку в 2016 році становила 4,5%. Як правило, ці готелі розміщені в центральній частині міст, відповідають міжнародним стандартам якості обслуговування та характеризуються високим рівнем комфорту. Загальна кількість номерів 5-зіркових готелів становить 385, з них лише 9% становлять номери вищої категорії та, відповідно 91% – номери першої категорії. Серед 4-зіркових готелів, номерний фонд яких складає 1111 номерів, 67% припадає на номери першої категорії, 22% на номери категорії люкс та 11% на номери другої категорії.

Готелі низької якості обслуговування та низького цінового сегмента (одна-дві зірки, без категорії) характеризуються низьким рівнем сервісу та комфорту. На ринку готельних послуг Львівщини їх частка складає 85,3%. Номерний фонд 2-зіркових готелів становить 379 номерів у 2016 році, що на 3 номери перевищує значення 2015 року. З них найбільшу частку займають номери другої категорії – 38% і лише 14,8% займають номери вищої категорії, що характеризуються відносно вищим рівнем комфортності. Стосовно номерного фонду готелів без категорії, то їх загальна кількість становить 5273 номери в 2016 році проти 4880 номерів в 2015 році. Така динаміка вказує на формування попиту саме на дану категорію готелів, що, в першу чергу, зумовлено низьким ціновим фактором. Із номерного фонду даної категорії готелів найбільшу частку займають номери першої категорії (стандарт) – 49%, номери вищої категорії займають лише 17% номерного фонду готелів без категорії.

Формування попиту на готельні послуги та наповненість ринку готелями відповідної категорії першочергово пов'язано та обумовлено наявними туристичними потоками. Іноземні туристи надають перевагу в розміщенні категоризованим готелям – готелям першої категорії із номерами люкс та напівлюкс, що зумовлено попитом на якісне обслуговування, безпеку, прийнятними цінами та прибуттям в Україну насамперед з діловою, службовою, дипломатичною метою. Отже, на формування попиту на ринку готельних послуг суттєво впливає вид і форма туризму, що проявляється в меті перебування туристів на території Львівської області.

Останнім часом все більше молоді та студентства полюбляють подорожувати та при розміщенні користуються послугами хостелів. Згідно офіційних статистичних джерел, в 2012 році на території Львівської області функціонувало 3 хостели, що надали послуги розміщення 272 українським туристам. В 2013 році кількість хостелів залишалась незмінною, проте кількість розміщених туристів становила 1391 турист, із яких майже 50% становили іноземні туристи. Таке зростання попиту на послуги в хостелах призвели до збільшення їх кількості впродовж 2014-2015 років до 9. Станом на кінець 2016 року кількість

хостелів зросла до 14. Загальна кількість туристів, що скористалися послугами хостелів становила 14817 осіб, із яких 19% припадало на іноземних відвідувачів регіону. Головною перевагою так званих, молодіжних готелів є невисока ціна, проте головним недоліком колективне проживання та спільні комунальні зручності, що не завжди можуть відповідати очікуванням споживачів. Головним фактором вибору в даному випадку будуть відгуки, що залишають на сайтах відвідувачі. Саме вони є формоутворюючим фактором іміджу кожного хостелу.

Висновки. Таким чином, ринок готельних послуг представлений різними видами засобів розміщення та різними категоріями, що сформовано з урахуванням цінової сегментації споживачів ринку. На сьогодні актуальною залишається проблема використання житлового фонду готелів та рівномірність його завантаження у будні та вихідні дні чи в цілому протягом року. Проведене дослідження ґрунтувалось на офіційні статистичні джерела Львівської області, проте на практиці можуть бути розбіжності у кількості розміщених осіб через недосконалість подання інформації деякими засобами розміщення.

Основними тенденціями розвитку ринку готельних послуг даного регіону, на нашу думку, є посилення конкуренції серед готелів вищої категорії, урізноманітнення асортименту готельних послуг, збільшення кількості так званих міні-готелів, приватних пансіонатів (більше навіть сімейного типу) або приватних садиб, що, в першу чергу, обумовлено розвитком нових видів та форм туризму. Проведений аналіз динаміки ринку готельних послуг Львівської області, дозволяє зробити висновок, що даний ринок є перспективним, характеризується стрімкими темпами розвитку, сприяє забезпеченню зайнятості в регіоні та є головним інфраструктурним чинником розвитку туризму.

Список використаних джерел

1. Бейдик О.О. Методологія та методика аналізу рекреаційно-туристських ресурсів України : автореф. дис. д-ра геогр. наук : 11.00.02 / О.О. Бейдик; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2004. – 36 с.
2. Кифяк В.Ф. Організація туризму : навчальний посібник / В.Ф. Кифяк. – Чернівці : Книги. XXI, 2008. – 344 с.
3. Король О.Д. Регіональний менеджмент в туризмі (соціальні та економіко-географічні аспекти) : автореф. дис. канд. географ. наук : 11.00.02 / О.Д. Король; Київ.ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 1999 – 19 с.
4. Офіційний сайт Головного управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.stat.lviv.ua>
5. Рекреаційний потенціал Львівщини / Статист. збірник. – Львів : Головне управління статистики у Львівській обл., 2015. – 96 с.
6. Стратегія розвитку Львівської області до 2020 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : http://www.loda.gov.ua/upload/users_files/22